

• На зачатку 8. річника цілословенського конкурсу СПІВЫ МОГО РОДУ на велику сцену Театру Й. Заборського у Пряшіві 17. октобра 2009 выступили найліпшы тогорічны співаці з регіональных кол, попередні лавреаты і гості зо Сербії і України, жебы вшыткых участників порадовали. А представили їх і самы собі заспівали модераторы М. Железна і М. Караш. Статю о тій акції можете прочітати на 2. сторінці.

Русины на Словенську (ЕУ) – другорядны обчане?!

(50 римокатоликів у Монгольську мать свого єпископа, але 35 000 русинських грекокатоликів на Словенську є без свого єпископа!)

Подля офіціальних штатістик списованя жытельства в двоймільоновім Монгольську днесь жыє лем 50 римокатоликів. Ватікан (папа римський) їм установив римокатолицького єпископа. На тїм не є ніч плане, наспак. Старостливый отець – Святїшый папа римський, ся старать о своїх вірників в кождій країні світа, а то і о 50 римокатоликів в Монгольську, котры потребуєть свого пастыря – єпископа. Подобна сітуація є і в дакотрых країнах Европской унії. Наприклад, в пятьмільоновім Фінську подля офіціальних штатістик римокатолицькой церкви жыє лем 9 000 римокатоликів. Старостливый Святїшый Отець, папа римський Бенедікт XVI., і про них выменовав пастыря – отца єпископа з їх властных рядів.

В списованю жытельства в році 2001 ся на шістьмільоновім Словенську приголосило ку грекокатолицькому віросповіданю 220 000 людей. З того собі 35 000 з них увело свій материнський язык – русинський. Но тоты грекокатолици донесь не маюць свого єпископа. Русинський грекокатолици на Словенську суть сістематічно

і насилно (од року 1968) нучены слухати Слово Боже і ёго выклад по словенськы!

Другый Ватіканський конціл в шістдесятих роках 20. стороча ясно дефіновав, же в католицькій церкви суть вшыткы обряды рівноцінны. Інакшыма словами повіджено: римокатолици суть на еднакій уровни як грекокатолици. А словенський грекокатолици суть на еднакій уровни як русинські грекокатолици. Маюць в католицькій церкви еднакы права і повинности.

Главным посланєм Церкви є голосити блягу вість (євангеліє) в материнській бісіді своїх вірників (обчанів). Зато про церквов є главным указователєм бісїда, яков комунікують вірници-обчане. Мало бы быти природным, же русинські грекокатолици бы мали чути в церкви євангеліє і ёго поясніня (выклад) по русинськы.

Про высшеуведжене, од року 1997 русинські грекокатолици (35 тисяч вірників католицькой церкви) інтензивно і покорно просять римокатолицьку матір Церквов на челї зо Святїшым Отцєм папом (Продовжіня на 4. стор.)

Успішна акредітація і новы комбінації

В академічнім році 2008/2009 проходило процесом комплексной акредітації діятельства высокых школ, по першыраз в історії високого школства на Словенську у такім россягу, вшыткых 14 высокых школ, враховано Пряшівской універзіты в Пряшіві.

Комплексна акредітація діятельства високой школы є процес, в рамках якого Акредітачна комісія Словенської републіки (АК СР), порадный орган влады СР, комплексно посудить і оцінить едукачну, выскумну, вывоєву, умельцку і далшу твориву роботу високой школы в навязности на ей довгдобый замір, як і персоналны, технічны, інформачны і далшы условия, в котрых ся тота работа реалізує, і посудить жадости высокых школ о акредітацію вшыткых студійных програмів і о акредітацію процесів габілітації (на доцента) і інавгурації (на професора), в котрых хоче висока школа мати признаны права.

Комплексна акредітація работы високой школы ся реалізує в шістьрочных інтервалах подля допереду выголошеного плану комплексных акредітацій і зачатать ся днём становленым про окремы высокы

школы на предложіня потребной документації. По посуджіню і оцініню документації АК СР выготвить справу з пропозиціов, котру до десятих місяців од зачатку комплексной акредітації діятельства предложить Міністерству школства СР. На основі того міністерство до 60 днів вирішить о признаню, позаставліню, однятю або непризнаню прав высокій школі реалізовати студійны програмы і уділевати їх абсолвентам адекватны академічны титулы, як і о признаню, позаставліню, однятю або непризнаню прав реалізовати процессы габілітації і інавгурації. В припадї недостатків, висока школа дістане еден рік на їх вирішіня. Кідь ани по році їх універзіты не будуть способны вирішыти, будуть переряджены до „низшой“ категорії, т. є. міджі высокы школы, а о статус універзіты будуть мочи „боєвати“ аж за далшых шість років. І так комплексна акредітація властно розділить школы на універзіты, высокы школы і одборны высокы школы. З дотеперь опублікованых оціночных справ АК СР видно, же дакотрым універзітам то грозить.

(Продовжіня на 2. стор.)

СПИСОВАНЯ ЛЮДЕЙ 2011

Хотїв бы єм ся поділити з читателями Народных новинок з дакотрыма фактами о нас – Русинах. Є то актуалне якраз в тїм часі, коли ся ближать вольбы, але і списованя жытельства. Може і тоты факты будуть релевантны при вирішованю, але в першім рядї бы мали підкріпити в Русинах народне усвідомліня.

Наперед односно самого поменования народности – Русины. Русины суть історічно найстаршым славянським народом, котрый жыє на своїй території перед тисяч роками. Нанещастя, свою державность стратили впадом Гунів і Мадяр до Карпатської котлины. Гуны вирішыли скінчіти з кочовным жытвом

Нашы ґены носить у світі веце як 14 мільонів популації

і закотвили праві на території Русинів. Наша держава зникла боями і насліднов смертєв князя Лаборця, вывраздженім і насилнов мадяризаціов Русинів на території днешнього выходного Мадярська. Нашы предкове поменовали по тїм князєві ріку Лаборець (штудія доц. МУДр. Зора Лазарова, к. н., Братїслава).

А теперь к новішій історії і поменованю – етноніму Українець. Тото поменования было по першыраз офіціално вжыте приближно перед 120 роками на теперішній западній Україні. До Чеськословенська ся тото поменования дістало по другій світовій войні. Доты ту было заужыване поменования Русь, Русин – Галицька Русь (днешня Львівська область – сердце українїзму), Підкарпатська Русь. Подля мене, поменования Українець принесли до Австро-Угорьска з політично-економічными і воєнськыма намірами – ослабити вплив Росії в напрямі на запад. Таки пробы были уж в минулости – в 17. сторочу насилнов-ненасилнов католизаціов Русинів. Тым было досягнуто, же православна церквов стратила набоженьскый і політичний вплив на території з обидвох боків Карпат. Другый тактичний крок зробили западны моцности на челї з Австро-Угорьском тогды, кідь зніщили термін Русь і перед 120 роками створили поменования Україна і Українець.

Тым способом доконало одізолювали Русинів од набоженьскых і культурных звязків з Росіов. А Росію добрі і доконало одізолювали од амбіцій експандовати дале на запад. Сітуація ся змінила аж по двох світових войнах. Вшыткы наслідкы высшеспомянутого ся перенесли на нас – на сучасну ґенерацію Русинів, т. є. аж до 21. стороча.

Моє пересвідчїня є таке, же вшыткы – з єдного і з другого боку Карпат сьме Русины, а не Українці, як ся нам то снажать дакотры іщі і днесь твердити. Українці суть омного молодшым народом, як Русины.

Мірослав КНАП, Братїслава

• Шумні дівчата у прекрасних народних кроях і добрі співачки, учасниці галаконцерту в Пряшіві.

• Темпераментне виступління членів ПУЛС-у було приємним збогачінням галаконцерту.

• На кінець програму галаконцерту модератори выголосили лауреата Співів мого роду за рік 2009, котрым ся став М. Чабак із Гуменного (справа).

• Міджі оціненыма на концерті, ліпше повіджено на зачатку реценції по нім, був і автор проекту і драматург Співів мого роду, М. Кереканіч, якому подяковали за концерт і дотеперішні річниць конкурзу председа ПСК П. Худік (всередині) і председа РОС В. Противняк.

Успішна акредітація і новы комбінації

(Закінчіня з 1. стор.)

Жебы сі свій статус заховали, мусять сповнити вышитых шість оціненых критерій, мапуючі: уровень выскумной работы універзіты і ей факулт, роздобыты грошы на выскумны проекты перерахованы на єдного творчого працовника, кількост абсолвентів докторандьского штудія, выслідкы і выступы докторандів, кількост докторандів припадаючіх на кількост доцентів і професорів, а наконець перераховане чїсло штудентів припадаючіх на кількост високошкольскых учїтелїв з докінченым третім ступнєм високошкольскої освіти (ПгД.).

З недавно опублікованого інтервю (НН 33 – 34 / 2009) з ректором ПУ, проф. Ренем Матловичом, ПгД., выходить, же ПУ ся не подарило довгодобо повнити „єдине критеріум (КЗУ-6), т. є. досягнути становлену кількост штудентів в штудійных програмах першого і другого ступня на перераховану кількост євидованых високошкольскых учїтелїв, котра не може перекрочіти чїсло 20. Але на кінці оціненого періоду ПУ досягла чїсло 24, причім од р. 2007 ту видно лем позїтивный тренд...“ Наopak, ректор ПУ убезпечїв штудентів, же ся не мусять нічого бояти, бо „в процесї комплексной акредітації Пряшівска універзіта была барз успішна і здобыла акредітацію на реалізацію 163 штудійных програмів, з того 75 бакалярскых, 63 магістерскых і 26 докторандьскых“.

Мусиме повісти, же процес комплексной акредітації ПУ засягнув каждого, хто є запоєный до реалізації будь-якого штудійного програму в рамках універзіты, не вынимаючі Інштїтут русиньского языка і культуры ПУ. До комплексной акредітації інштїтут приготовав проекты двох штудійных програмів русиньский язык і література в комбінації предметів: інованого бакалярского і нового магістерского, обидва в рамках штудійного одбору учїтельство академічных предметів. Якраз в тых днях, точніше в першій половині октобра 2009, МШ СР опубліковало выслідкы комплексной акредітації ПУ, а мы з потїшінєм можеме сконштатовати, же на реалізацію обидвох нами приготованых проектів ПУ здобыла акредітацію. То значїть, же

сучасны штуденты бакалярского ШП русиньский язык і література, які мімоходом в академічнім році 2009/2010 кінчать бакалярский ступінь, так будуть мочи контїнуално продовжовати в магістерскім штудію і здобыти повну високошкольску освіту ІІ ступня.

Тот факт тыж отварять новы можности високошкольского штудія русиньского языка на ПУ, што в першій етапі ся проявить в отворїню **новых комбінацій з русиньским языком і літературов од академічного рока 2010/2011, окреме на Фїлософїчній факултї ПУ.** В далшых роках ся уважує таксамо о росшырїню комбінацій зо штудійными програмами на Факултї гуманїтних і природных наук ПУ і на Педагогїчній факултї ПУ, як о приправі на акредітацію сполочного штудійного програму з іншыми універзітами, на яких ся пестує русинїстика (Краков, Нїредьгаза, Новый Сад).

А кїдже занедовго будучі абсолвенты середніх школ будуть собі давати пригласкы на високошкольскы штудії, хочеме їх допереду поінформовати о актуалных можностях штудія русиньского языка на ПУ, причім комплексны інформації можуть здобыти на веб-сторїнці ПУ www.unipo.sk, респ. на сторїнках окремых факулт ці Інштїтуту русиньского языка і культуры ПУ.

Также в академічнім році 2010/2011 ПУ отварять в бакалярскім ступню штудія слїдуючіх 16 комбінацій з русиньским языком і літературов:

Фїлософїчна факулта (пригласкы приїмать до 28. фебруара 2010): русиньский язык і літ. – історія, естетїчна выхова, етїчна выхова, фїлософія, англїцький язык і літ., французький, німецький, російський, словацький і український язык і літ.;

Факулта гуманїтних і природных наук (пригласкы приїмать до 31. марца 2010): русиньский язык і літ. – англїцький язык і літ., словацький язык і літ., біологія, географія, вытварна выхова;

Факулта шпорту (пригласкы приїмать до 9. апрїля 2010): русиньский язык і літ. – тілесна выхова.

Вїрїме, же новы інформації заїнтересують тых, котры уважують о високошкольскім штудію і про кого якраз русинїстика бы ся могла стати іншпіраціов.

Анна ПЛІШКОВА, ІРЯК ПУ в Пряшіві

На восьмох – сімсто

Тоты, што сьте не были 17. октобра 2009 у Театрї Йонаша Заборьского у Пряшіві на галаконцерті 8. річника Співів мого роду, галаконцерті найліпшых інтерпретів русиньскых народных співанок із тогорічных регіональных кол і попередніх лауреатів, не можете знати, што значїть тот загадний тїтулок. То проста, але много говоряча штатїстика: за вісем років екзїстенції акції Співів мого роду на різных сценах прозвучало сімсто русиньскых народных співанок! Также є ся чїм ся похвалити нам Русинам. А же тота акція з каждым роком піднимать ся што до якостї, то заслуга главно автора того проекту – Мїр. Мірослава Кереканїча, но і єго помічнїкы із Русиньской оброды на Словеньску (РОС), котра є главным організатором акції.

Тогорічний галаконцерт ся організовав під покровительством председа Пряшівского самосправного края, Петра Худїка. Зачав ся наступом на велику сцену вышитых інтерпретів і модераторів – Марїаны Железной і Мартїна Караша, котры выголосили выступаючіх у першім блоку програму. Потім уж ся черяли на сцені єднен співак з друєым, дуо з трїом і т. д., а вышиткы ся снажыли выдати зо себе максимум, мадь галаконцерт є галаконцерт. Также было ся чїм любовати, нелем прекрасным співом, але і шумными народными кроями. Выступы співачок і співаків допроводжовала народна музыка „Хемлон“ із Гуменного. Добров думков было, же выступы інтерпретів пісень трїма блоками „перервали“ члєны професїонального „Пїддукляньского умельцького людского субору“, главно своїма танцями, што было збогачінням програму, якому додали і бївшу дїнаміку. Окрем домашніх співаків, на галаконцерті выступили і заграничны: співакы із Руського Керестура у Сербїї – Весна Надь і Андреа Бучко, і знама баладїстка Ольга Прокоп із Підкарпатя на Україні. А же ся програм галаконцерту любив, о тім свідчили богаты аплавы повной салы людєй, мїджі якими были нелем Пряшївчане, але і гостї з розлічных регіонів Пряшївского края. К співакам, які на галаконцерті дїстали найвекшы аплавы, належы Мірослав Чабак із Гуменного, який на кїнцю концерту собі перевезяв премію тогорічного лауреата Співів мого роду од председа ПСК Петра Худїка і председа РОС Владїміра Противняка. А же ся тот концерт выдарив, то треба подяковати нелем авторови проекту і драматургову М. Кереканїчови, але і сценарїстї Сїлєї Лысиной і режїсерови Владїмірови Марушинови.

Выбір співаків на тот уж традиційный цілословенський конкурз проходив формов регіональных кол, котры ся організовали главно в селах і містах на северовыходї Словеньска. На них одборна порота выбрала найліпшых русиньскых інтерпретів, котры наслідно поступили до цілословенського кола. Учасниця конкурзу были роздїлены до двох категорій – діти і дорослы. Условїем участї было заспївати двї русиньскы народны співанкы з даного регіону, причім організатор давав перевагу автентїчным або дотеперь іщі не награтым пісням.

Дїтська часть конкурзу того року ся одбыла в Орловї, Якубянах (окрес Стара Любовня), наслідно в селї Хмелїва (окрес Бардеєв), де на славностнім галаконцерті было і выголошіня лауреата той части конкурзу. Малов, але голосом великов, лауреатков ся стала талантована русиньска співачка Андрейка Соколякова з Камюнкы (окрес Стара Любовня).

Наслідно концерты дорослых были 15. октобра 2009 в Герлаховї і Біловезї (окрес Бардеєв), потім 16. октобра 2009 красны тоны русиньскых народных співанок звучали у Камюнці, Малім Липнику і Якубянах (окрес Стара Любовня), як і в самїй Старїй Любовнї.

Кулмінаціов цілословенського конкурзу був уж спомянутый галаконцерт у Пряшіві, де ся представили тоты найліпшы з найліпшых. А на 13 тогорічных концертах Співів мого роду собі каждый найшов то свое, свою облюбену співанку, співака ці співачку, а наїсто прекрасний русиньский фолклор з єго автентїчними і орігінальными народными співанками, які ся люблять ай жытелям СР іншых народностей. Не маме ся за што ганьбити, але наopak, маме ся гордїти своєв културов, языком, традиціями... як підкреслив у своім вступнім выступї П. Худїк.

А. 3., фоткы автора

Русины мають амбіцію вступати до політики

Недавно сьме в Народных новинках (поз. Копорова, К.: Програма політичної партії MOST-HÍD *ословие молодых Русинів*, НН 37 – 38/2009) представили молодого Русина, Мґр. Петра Крайняка з Пряшова, котрый ся став членом новоствореної партії MOST-HÍD, докінця здобув і функцію єї окресного председа. На уровни самосправи ся за Русинів рихтує до політики вступити і далшый русинський кандидат – Крістіан ГУНЯРА зо Снины. Представуєме го читателям.

Крістіан ГУНЯРА ся народив в Снині, но єго коріня сягать до невеликого русинського села Стаціньска Розтока, окрес Снина. Має 37 років. Выштудовав Факульту агробіології і потравинových жрідел в Нїтрі, робить як подникатель-живностник у сфері обходу. Ведно зо своєв партнерков (походить з Бенядиковець, окр. Свідник) выховлює малого сына.

• **Пане Гуняра, русинський світ сьте несподівали наперед своєв музиков. Бісїдує ся, же є добра. Ваш сонґ Чом мы Русины... мож чути і на интернеті (YouTube.com). Досправды є добрый. Чом сьте рішыли вступити до політики?**

– В моїх грудях бє сердце патриота. Не єм легковажаый к тому, же в наших церквах ся словакізують Службы Божы, же наши села вымирають, сьть з економічного боку одсталыма, молодеж ся страчат у світї, по родных селах і містах не закладають родину, упадають школы, не родять ся діти... Тото вшытко треба змінити.

• На уровни самосправи ся за Русинів рихтує до політики вступити Крістіан Гуняра зо Снины.

• **З того, што сьте повіли, предпкладам, же ся плануєте в політиці звидительны нелем русиньсков популярнов музиков...**

– В русинській популярній музиці єм єден з першых. Русинський язык звучить красно і в популярній музиці. Є то приступна форма комунікації главно з молодов генерацийов. Хотїв бы єм ся дістати до парламенту і там боєвати за права нашой меншыны, поставити єї на такую саму уровень, як є майоритный народ – Словаци, але і другы народности, котры жыють на території Словеньска. Окрем вопросу народностных школ, в котрых бы ся учів русинський язык і історія Русинів, рад бы єм помагав старостам сел з европськыма проектами, заміряныма на зліпшїня інфраструктуры, жебы і в оддаленых русиньскых селах бьв приступ і штандартны можности на подниканя, на їх розвиток. Потім ся до сел верне молода генерация, потім будуть в них закладати родину, будуть ся родити діти, будуть фунґовати народностны школы, буде ся утримовати народностна культура в селі.

• **Вернийме ся к Вашому сонґу Чом мы Русины... Ёго текст є прямий і ясный. Буду ся просити словами вашой співанкы і Вы попробуйте реаговати. „Чом мы Русины все на другых робиме“?**

– Написав єм то прото, же наши Русины все в історії комуь служыли і довога ся не могли двигнути на вышшу уровень. Не мали сьме русиньску інтелігенцію, было лем пару священників-народных будителів, котры сохранили духовне богатство народа. Днесь уж маме свою інтелігенцію, котра зробила много работы на поля історії, культуры, языка... Маме і своїх подникателів, многы з них сьть на высокых постах, маме своїх старостів сел, учітелів на высокых і середніх школах... Проблем є, же не сьме єднотны, єдны о другых не знають... Также все на другых робиме – днесь Русинів замещнавають німецькы, ракуськы, французкы, таліаньскы фірмы... Я хочу русиньскы фірмы, русиньскы комуніты, котры бы сі помагали, старали ся єден о другого, але главно тримали ся єдно, жебы мав близко чоловік ку чоловікови, жебы сьме єден ку другому не были легковажны.

• **„Чом мы Русины самы сі не ґаздуєме“?**

– Думає єм главно на властну землю Русинів, як то было за час Марії Терезії. В істїм часі были Русины ослободжены од підданства, честно ґаздовали на своїй землі, зато єї наконець од Марії Терезії і дістали до власництва. Словаци ся днесь гордять нашыма лісами од Татар аж по Полонины... Но в тых лісах честно ґаздують Русины, утримують їх, старають ся о них... Мали бы мати преці право і вирішоваати о них...

• **„Чом мы Русины свою реч не браниме, лем свої діти по словеньскы учіме...“**

– Тото розумлю як неадекватне рішїня на уровни центральной політики з Братіславы. Но хыба є і в нас самых. Бьв єм неміло несподіваний, же мої ровесники такой по новембровій революції хотїли быти якбач модерни і такой зачали свої діти учіти по словеньскы, бо сі думали, же дітвак буде ліпше приправлений учіти ся словенчїну в школї. Думає, же то не было мудре. Дїтина ся учіть скоро а школа є на то, жебы єї справно по словеньскы научіла, бо поєдны родічі-Русины свої діти научіли скомолену словенчїну, а (Продовжїня на 4. стор.)

• Учаснці 2. „експедиції“ По менше знамых пішниках за Др. Н. Бескидом перед єго памятов таблов на Сільскім урядї в Легнаві: (зліва) І. Фріцькый, М. Сушкова, Г. Бескид і Н. Колєва. Пятый член експедиції – П. Крайняк, мол., їх сфотографовав.

По менше знамых пішниках за Др. Николаём Бескидом (2)

В НАРОДНЫХ НОВИНКАХ ч. 33 – 34 / 2009 была опубликована статья о необычайной экскурсии группы энтузиастов, котры ся выбрали по слїдах за Др. Николаём Бескидом і єго родинов у Мадярьску. Зачатком октобра т. р. ся сформовала далша група, в котрій были: за пряшівску Містну організацію Русиньской оброды на Словеньску Мґр. Петро Крайняк, за Русиньске культурно-освітне общество А. Духовича в Пряшові Гавриіл Бескид, за Музей русиньской культуры в Пряшові Наталія Колєва і энтузіасты Марта Сушкова і Іван Фріцькый. Тоту групу інтересовали міста, де проживали і на благо русиньского народу робили вызначны діятелі з родин Бескидовых і Ставровскых і де на їх памятку сьть з їх менами мраморовы таблы або памятникы. В Мадярьску ся о такы таблы на памятку Бескидовых найвече заслужыв Др. Тїбор Міклош Поповіч і Русиньский научно-выскупный інштїтут в Мадярьску.

Не менше інтересны міста як в Мадярьску, де проживали потомкы Бескидовых, находиме і ту в наших краях – в Карпатах, під Бескидом і на Підкарпатській Руси. Група энтузіастів у суботу, 3. октобра 2009, ся выбрала до Староліубовняньского окресу, до сел Легнава, Сулин і Старина. Мєно Бескид в тых краях є барз добрі знаме. В Легнаві вєце як 110 років три генерация Бескидовых робили свою душастырьску роботу міджі містным русиньскым жытельством і жытельством околишніх сел а їх діятельство, окреме Др. Николая Бескида, сягало далеко за граніцію єдной парохії і было хосенне про вшыткых Русинів. На легнавскім цїнтерю сьть похованы під єдным мраморовым хрестом бабкы і дідове, родічі і їх діти – доведна 11 мен, вшыткы з родины Бескидовых, окреме мєна Николая Бескида, бо він умер в Кошіцях і там є похований.

На будинку сільского уряду на челній стїні здалека видно чорну мраморову таблу, на котрій золотыма буквами – латиников і азбуков є написане тото: Др. НИКОЛАЙ БЕСКИД – историк и литератор КАРПАТСКИХ РУСИНОВ – 29. 5. 1883 – 10. 12. 1947. Тота табла была открыта іщі в р. 2003 і за участы велє людей высвячена тогдышнім вікарєм про Русинів Пряшівской ґрекокатоліцькой єпархії, о. Петром П. Гальком, ЧСВВ. В тихости перед таблов споминаючі на нашого Николая, сьме му дали честь і вдяку за вшытко добре, што про наш русиньский народ як историк, літератор і церьковный діятель зробив.

В тім будинку была спочатку основна школа, в котрій учів із своєв жєнов Варфоломій Баволяр, бывшый директор даколишнєго УНТ в Пряшові, котрый траґічно загынув при летецькій катастрофі.

З цїнтерю на бережку, де є похована родина Бескидовых, добрі видно на село і прекрасну легнавску долину і якось сімболично собі мож представити, же небїжчїци якобы позерають там долов до села, де за свого жывота пережывали як радости, так даколи і страсти.

Легнаванчане ся можуть пышыти прекрасным ґрекокатоліцькым храмом св. Іоана Крестителя, выбудованым іщі за священника Георгія Бескида в р. 1883. Позолоченый іконостас своєв красов вызыває у каждого віруючого покору і покаяніє перед Всевышнім. Розмір храму і выздоба іконами і образами од маляря Павла Богданьского з року 1884 припоминаєт пряшівску катедралу. Може тот прекрасный храм бьв так близкий сердцю і душі Др. Николая Бескида, же по

передчаснім одходї на пензію як 45-річний оставать жыти у свого молодшого брата-священника в Легнаві аж до єго смерти – до 11. децембра 1947 року.

Походили сьме і попозерали міста, де колись в парчіку під великым смєреком в холодку на лавочці за дубовым столом наш Никола, уж як пензіста, написав такы історичны работы, з котрых ся іщі і днесь маєме што навчіти, як напр. „Кирилица и глаголица“, „Карпаторусская правда“, „Пряшевская епархия“, „Духновичи“ і іншы. Кїдь порівнаме условия, в яких писав, з днешніма, – без електричного освітлїня, без телефонного спїяна зо світлом, без радїя, бібліотек і другых модерных средств днешнєй doby, мусиме ся перед ним глибоко поклонити і обдивлєвати єго способности. В таких условиях він ту стрїчав і вызначных діятелів, з котрыма рішали вопросы Русинів і їх будучности.

Нам вшыткым не было барз добрі з того, же колись славна легнавска фара з вызначныма русиньскыма діятелями є днесь опущена. Прекрасны фарьскы загорды з малыма лісковыма парчіками теперь зароснуты молодым лісом. Уж ани студні нїт, бо в нїй є вшытко можне, лем не вода. Своєго священника на селі не мають а на служіня церьковных обрядів і на іншы духовны потреби людей священник приходити із Малого Липника. Од людей сьме ся дізнали, же сьть і такы замыслы, абы фару продати а історичну каплічку на луці за селом хотять одкупити новодобы подникателї на кемпінґ. Уж лем тото бы хыбовало до славной історії русиньского села Легнава! Но люде мають іщі надїю, же ся так не стане, бо здравый розум мусит переважыти над нерозважностєв і недостойным одношієм ку властній історії. Може і зато ся вечер люде сходили до храму на святу літурґію, котру пришов з Малого Липника служыти священник Мґр. Йозеф Шолтїс. Стрїча з ним в церькви не была про нас найприємніша...

Село Легнава в 20-ых роках минулого стороча мало коло 490 жытелів. Од того часу ся кїлькост жытелів зменшує. Теперь ся тримле на чїслї 130. Село было все знаме як культурный центр про навколишні села. В літї ся ту недалеко села, при „квашній водї“, організовали культурны фестивалы. На невеликій луці під лісом бьв збудованый природный амфітеатер про дакїлькотїсяч людей. Зо сцєны амфітеатру голос русиньскых співанок в інтерпретації молодежных ансамблів і нашой звїзды народных співанок Марії Мачошковой было чути далеко по легнавскім хотарю. Днесь на тоту традицію ся забыло. Хотїли сьме покоштовати тоту „квашну воду“, при котрій ся часто стрїчали Ю. І. Ставровський-Попрадов і Грігорій Бескид і вели ту розговору на вшылякы темы. Інтересовав нас і амфітеатер, де ся колись наши люде сходили послухати прекрасны русиньскы співанкы, посмотрити як знають танцєвати наши діточки і молодеж, стрїтити ся з приятелями зо сусїдніх сел, поговорити о проблемах жывота в тых ґорьскых краях, котры доволили водам рікы Попрад, є єдиний на Словакії, течє через Польско на север і вливати ся до Балтїцького моря. Но розбита і нетримована путь до той фестиваловой долины нашому мотору-авту не доволила перейти а не ходять там уж ани другы люде, бо там уж нїт што видїти. Фестивалы там уж не маєт хто організовати. Русиньскы співанкы легнавскы горы і поля уж не бьдуть мочі слухати...

(Продовжїня на 4. стор.)

